

Els Estatuts de la Universitat tarragonina

Es ben conegut l'origen del Estudi general de l'antiga Tarraco.

A la munificència y al bell entusiasme que per la cultura sentia lo Cardenal y Arquebisbe que fou de la Metropoli eclesiàstica catalana, D. Gaspar Cervantes de Gaeta (1), degué la ciutat de Tarragona, que no podia quedar ressagada á sas companyas Lleyda, Girona y Barcelona, lo que possehis desde l'any 1572 (5 de Juny) un organisme literari pera 'l conreu de las ciencias.

Ens referim á la Universitat literaria que dit benemérit prelat fundá y erigí, centre de llum en aquells temps mitjos, que, com tots els de la época era foc de saber é ilustració y esdevingué un planter de intel·ligencias que 's desvetllaren per la cultura del pays.

Aquest Estudi en son comens fou subvingut exclusivament pel Cardenal, qui dotantlo ab rendas propies contribuí á son sosteniment ab capitals de quantia que importavan mes de mil lliuras catalanas anyals. També es sabut que gaudí mes endevant d'altres auxilis, ademés de las aprobacions y privilegis concedits, sobretot pontificis, contantse entre aquestos la disposició otorgada dos anys després, en 1574, pél Pontifice Gregori XIII que li concedí la facultat de concedir graus académichs.

L'inscripció que sobre 'l edifici universitari existeix (2) sembla indicar que l'Universitat fos com un cos municipal ja que á la Ciutat se legá el caudal que produhia l'indicada renda. Y en aquest sentit els cónsuls de que 's parla en la mateixa, tal volta fossen los tres comissaris ó administradors que debían seguir l'obra y dirigir l'Estudi després de la mort del fundador y qu'eran

(1) Alguns escriptors diuen D. Martí Cervantes en lloch de D. Gaspar. Tal equivocació prové, sens dupte, de confondre lo nom ab lo títol cardenalici.

(2) Segons eixa inscripció, publicada per variis autors, en 8 Setembre del propi any 1572 s'inaugurá l'obra del edifici.

lo Arquebisbe ó son Vicari general, un membre del Capítol y un altre del Municipi.

Las aulas que de moment s' instauraren, foren tres de Llatinitat, tres de Filosofia y quatre de Teología, y lo Sr. Cervantes de Gaeta obtingué aviat del Papa com s' ha dit, facultat de conferir graus fins de Doctor, inclusive en Filosofia y Teología. Pera la provisió de las cátedras debíen agregarse als tres administradors esmentats, los canonges lectoral y penitencier, el prior dels Dominichs y el guardiá de S. Francesch.

Aquest siguié lo régim primitiu, á més, com es natural, d' altres disposicions secundaries referents á la vida escolar que regulá lo funcionament d' aytal centre docent. Ab el temps degueren sentirse noves necessitats, y una de las mes apremiants é indispensables degué esser l' existencia d' un reglament orgánich ó cos escrit d' ordinacions. Y aquest vingué á ocorre semblant vuyt com n' es bona prova 'l document que 'ns ocupa y que més avall se publica.

Lo régim intern de l' Universitat fins ara restava desconegut. Sia per falta d' investigacions fetas, sia per la perdua de documents inapreciables que debian guardar-se en els arxius tarragonins de que 's lamentan ab rahó 'ls autors de la *España Sagrada*, lo cert es que 's desconeixia detalladament l' organisació y funcionament del Estudi general fundat per lo Cardenal de Gaeta. En efecte, ni aquells autors erudits, ni el P. Villanueva, ni lo Sr. Elias en uns articles publicats en la *Revista crítica de Historia y Literatura*, ni fins el mateix D. Joan B. Pedrals en sa interessant obra «*Fundación del antiguo Seminario y Universidad de Tarragona*», s' han ocupat, sens dúpte per falta de monuments escrits de tant important punt per l' estudi de la ensenyansa á Tarragona.

Nosaltres havém estat ben sortosos. Escorcollant els prestatjes y estanteria del Arxiu municipal de Girona 'ns hem trobat ab un document curiósissim é important com son els «*Statuts de la Universitat de Tarragona*».

Dit document qu' es una copia simple dels Estatuts que regularen l' organització d' aquest Estudi general es del segle XVI ó de principis del XVII á jutjar per lo caracter de lletra ab qu' está manuscrit, ja que fetxa certa y precisa no s' hi pot otorgar, per no haverhi data ni calendació de cap mena al peu del mateix.

Lo formen dos plechs de paper groguench filigranat de tamany foleo, ocupant sis planas y mitja, de cinquanta ratllas cada una de bella y clara lletra, bastant petita, d' un caracter molt paregut á l' actual redondilla. A darrera de tot ó sia á l' octava plana y en un dels plechs transversals que ostenta s' hi llegeix: *Statuts de la Universitat dels Studis de Tarragona*, llegenda que hi degué escriure algun dels secretaris dels Jurats de Girona avans de arxivarlo, y, que demostra haver sigut doblegat en dos ó tres plechs, al igual de lo que s' acostuma en las escripturas pels notaris y pels particulars.

A no duptar, aquets Estatuts baix més d' un concepte notables serian ordenats pels Jurats ó mellor per eixos y ls administradors indicats avans, qu' exercian el patronat del Estudi. Ho confirma aixis las expressions imperativas *determinam* y *manam* que 's llegeixen sovint en el document y que tant frequentas son als papers d' aquella epoca.

La copia que ressenyém, es de presumir l' enviarian á buscar á Tarragona els Jurats de la Ciutat de Girona á petició de la Junta dels Estudis que aquí funcionava, com ho feren ab las ordinacions de l' Universitat de Lleyda, segurament pera tenirlos presents en las modificacions y reformas dels Estatuts de l' Universitat gironina que 's feren en varias épocas (1). Res havém pogut indagar respecte á la procedencia del document que com *inédit* publicué are en el BOLETIN ARQUEOLÓGICO.

Dirém finalment que tant interessant paper se conserva

(1) Los dels anys 1608 y 1683; com pot veure's en l' obra del autor «L' Estudi general ó Universitat literaria de Girona» monografia llorejada en el Certámen de l' any 1900 celebrat per l' *Asociación literaria*.

dintre d' un Lligall retolat «Universidad literaria» que 's trova en el Est. 1.ª, Sala 1.ª del Arxiu municipal de Girona.

Exposats aquets antecedents, debem advertir que l' ortografia, puntuació y fins equivocacions que 'n conté varias, que 's notarán, son exactament iguals á las que presenta el document original, qu' es com vá á continuació:

STATUTS DE LA UNIVERSITAT DE TARRAGONA

Del Ofici del Retor

«El R.^r ha de tenir un llibre el qual se anomena llibre de Matrículas, escriurá en ell los noms y sobrenoms dels Doctors, y Catedráticos q(ue) llegexen, y dels estudiants, q.^e ouent, y per scriurer a dits estudiants en dit llibre se farà pagar un sou plat^o, * (1) el qual se dividirá en dos pars la primera se aplicará a la caixa de la Universitat, y la segona cedira en util del Retor.

Deu el R.^r assistir als graus, y ninguna altre persona los pot donar sens pressencia del R.^r o de aquell q(ue) regeix la Universitat, o de alguna persona substituïda per los dits. Deuse donar lo grau en lloc public y destinat per eixa funció en la Universitat.

* Determinam, y manam al R.^r ques, o per temps será, no puga substituir dit carrech a D.^r, algú, sino sols aquell q(ue) es mes antich y está domiciliat en Ciutat.

* Al ofici del Retor, y de aquell q(ue) regeix, y governa la Universitat toca el tenir un llibre aont se noten y escrigan tots aquells q(ue) son graduats, quins carrechs obtenen y han obtingut, puix cedeix tan en lustre de la Universitat.—Y aell toca fer avissar als q(ue) se segueixen para presidir y examinar al graduando.

Ningun D.^r ni Licenciado gosse ni se atrevesca, a ofendrer, á ningun altre D.^r, si algú dels anomenats se atreveix á ofendrer algun graduat, al R.^r sols toca el veurer de la caussa y donar lo castich segons lo delict.

Ningú se atrevesca a fixar á las portas de la Universitat Conclusions ni qualsevol altre paper sens autoritat del R.^r ni sens firma sua.

(1) Aquets asteriscos se repeteixen molt sovint en el original. Los hi deixém, en los mateixos llocs y en igual forma com están en lo document que copiém.

Qual se vol q(ue) vulga graduarse deu demanar el beneplacit del R.^r

No done el Rector el grau are sia de Filosofia are de Theologia a persona alguna sens q(ue) primer ayan feta fe los examinadors de la suficiencia del graduando.

Al Rector toca el señalar los llochs als Competidors para (que) publicament los interpreten.

Los (que) ouent Gramática se han de examinar tres vegadas al any so es en los messos de Setembre, Janer y Maig y segons la qualitat de son ingeni, y profit en lo estudi los pujaran, lo qual no se ha dexar al arbitri de sos pares ni parens el pugarlos, ni aquinas personas han de oir ans be se ha de dexar tot en mans del R.^r y de sos preceptors.

Vissite el R.^r los studis y en especial las aulas de Gramática y reconega la diligencia y perseverancia q(ue) tenen los Mestres en enseñar y dels dexeptes en oir.

La pot stad del Rector no sols se exten dintra dels murs de la Universitat, sino tambe dintre dels murs de la Ciutat.

No pot lo Mestrat de la Ciutat fer aprenssió de ningun Mestre, Doctor, ni student sens especial permis del Rector.

A ningun Competidor en catedra admita, a oposició alguna, q(ue) no sia graduat Doctor, en apuella facultat, o al meins ha de haver oit lo temps q(ue) se demana pera cumplir los Curssos de aquella facultat, exceptuats los concursos de Gramática.

* Determinam tambe q(ue) el Retor no isca en actes publichs de la Universitat sens las assistencias de la major part del Claustro, lo qual deu fer convocar lo R.^r per lo Vedell de la Universitat.

Del ofici del Canceller

Al Canceller se deu també demanar facultat pera graduarse en qualsevolga facultat. Deu esclourer lo Canceller del Grau a qualsevol persona q(ue) no aya oit tot aquell temps q(ue) se judica necessari para ser professor en aquella ciencia de la qual se demana el grau. Vastará també q(ue) aya oit eix temps en Universitat aprobada, * deu empero de fer fee in scriptis de q(ue) ha oit dit temps.

Quan algú demana lo grau en alguna facultat, deu lo Canceller señalar los llochs de q(ue) se ha de llegir, y disputar, y si la major part dels examinadors lo judican per abil, deu ser admés en lo grau de dita facultat.

Del ofici del Notari

El Notari deu tenir en son poder las Constitucions, Privilegis y finalment tots los actes q(ue) tocan a la Universitat.

Determinam q(ue) el notari aya de tenir notat tots los salaris dels Chatedratichs, Administradors, examinadors y dels q(ue) se aurán de graduar Doctors.

Si algu se ha volgut graduar y no ha tingut repulssa, y es estat admes al grau deu lo notari pendrer acte de tot lo fet.

No donch la apoca y cautio del Magisteri sens q(ue) primer la pressente al R.^r lo qual vista, arguescali de sa insuficiencia ó alabeli sa suficiencia.

Del ofici del Receptor

Determinam q(ue) el Receptor aya de passar tot lo diner q(ue) en son temps es entrat en un lloch segur.

Deu el Receptor pagar del diner comú al Retor, Mes-tres, y demés oficials de la Universitat.

Item deu lo Receptor cobrar del Retor, Mestres y demés oficials de la Universitat Apoca de rebuda pera q(ue) conste quanta cantitat ha donat y gastat. (1)

* Determinam q(ue) la advertida Junta de estudis desta Universitat aya de tres entres anys elegir un receptor del diner q(ue) cobrara la Universitat dels graus, matrículas y altres emolumens, al qual se li ayan de assignar altres dos associats graduats Doctors de la mateixa Universitat.

Item determinam q(ue) esta nominació se aya de fer, o el dia de S. Maria Magdalena, o de S. Joan Bautista.

Al Receptor y Associats toca el tenir un llibre aont se assenten los gastos y recussos de la Universitat, en q(ue) dia y any entraren a obtenir el carrech y aqui succeixen.

Item se determina q(ue) aya de hauer una caixa ben ferramentada, la qual se tanque ab tres claus de las quals la una tindrà el Receptor y las altres dos los Associats. Deu estar la caixa en lloch segur.

Item q(ue) el llibre de ditas expenssas y rebudas se guarde en dita caixa.

Item se determina q(ue) ninguna sum(m)a de diner

(1) Aquesta ratlla es á l' original.

ara sia de matrículas, are sia de graus se rebia sens presencia dels associats.

Item que ninguna suma se trega, nis gaste sens Consell del Canseller, Rector, Vicerector, y dels associats y Receptor.

Al Rector y Causeller tocará el veurer en q(ue) cosas q(ue) tocans al útil de la Universitat se ha de gastar el diner.

* El Receptor y sos associats donarán comptes de lo q(ue) es entrat y exit en son temps als associats y Receptor del triene següent.

Del ofici del Vedell

Al ofici del Vedell tocará escombrar las aulas y tan-carlas y obrirlas cada día.

Determinas q(ue) el Vedell aya de tenir compte si los Doctors y M(est)res llegeixen los días y horas determinadas y sino llegeixen note los días q(ue) faltaran lo q(ue) se notará será en esta forma; el Gramatic per cada falta q(ue) farà el Filosof el Theolech (1), y se determina q(ue) lo diner q(ue) se treurá destas faltas se aya de diuidir en tres pars la primera servirá pera lo Hospital, la segona per lo Rector, y la terça per lo Vedell.

No deu permetrer q(ue) ningú entre ab armas en la Universitat.

Deu també portar las conclusions á aqueils q(ue) aurán de disputar en publicas conclusions.

Item deu auissar als D.D.* á Claustro, o pera acom-panyar al Retor als actes publichs y para los graus to-tas las vegadas q(ue) li ordenara el Retor.

Item deu auissar als Cathedratichs quins dias y ha-vacacions.

Item deu procurar q(ue) los estudiants no argumenten, criden o abaloten dintra la Universitat perq(ue) no sian de impediment als doctors q(ue) llegeixen.

Del ofici dels Mestres

* Los Mestres de Gramatica deuen los de la primera Aula llegir á Antoni de Nebrexa, los de la segona deuen seguir á Nebrixense també, y en la construccio el Art Regia per mes clara, y breu, ab sa copia verborum, o á Erasma, com ses acostumat eu esta Universitat, mes abreviat, y ressumit.—Item deu lo m(est)re repetirlos á

(1) Iguals blancs hi han en l' original.

Virgili, Cicero, Terenci o Cessari, los de la tercera se seguirán al mateix Nebrissense en la Sylaba, y la Retórica q(ue) será mes clara y breu para la puericia.

En la Filosofía se seguirá y explicará el text de Aristótil, segons la explicació de Sant Thomas y mes felsexomistas y peripatetichs. Despullant questions inútils, y prenent las mes profitosas para los principians.

Los Chatedratichs de Teología, seguirán al Mestre, ab la explicació de S. Tomas en los Penteuicaris, y pars. y en los llocs mes obscurs del Sant se seguirá * la opinión mes comu entre los felsexeples del Sant.

Los Mestres no posson substituts sens lo consentiment del Rector.

Dels oients, y de sos requisitos

* Com los Patrons desta Universitat experientia magistra, ayan vist y trobat q(ue) molts studians no ben instruits en los preceptes grammaticals, ni tampoco examinats en ells y cada qual segons vol passa a oír facultats majors, ab gran detriment dels mateixos studians, y treball d ls mestres, persso determina la sabia Junta destudis. Primo per los studians Grammatichs. Que ningu passe de la primera aula, a la segona sens q(ue) primer sia examinat de la suficiencia dels preceptes q(ue) se ensenyen, en dita aula primera, com son generos, preterits, oracions, noms y verbs y si en ells son habils sels permita passar á la segona, si inhabils tornen altre vegada a la primera.

El mateix orde se guardara para passar de la segona ala tercera.

A ningun estudiant li sia permés el passar a oír Filosofía sens q(ue) sia perfet Grammatic, y aixis para q(ue) hu puga conseguir deu perfetament explicar a Cicero, o á Virgili, Terenci o á Cessari.

Aquest examen se deu fer en mans del Cathedratich de Retórica pagara(n) per lo exame(n) los q(ue) pasaran dela primera a la segona un sou plata, los de la segona para la tercera un altre, los de la tercera para oír Filosofía pagarán dos, los quals se dividirán en dos pars, la primera restará per lo Cathedratich de Retórica y la altre lo entregara á la fi del curs al Receptor, y associats, para la caixa de la Universitat. El estudiant q(ue) sera pobre se examinara amore Dei.

Item se determina q(ue) el Cathedratich de Retórica aya de fer fee in scriptis de la suficiencia del examinat,

explicant en ella el nom, de la persona y alguna de las senyal; mes notables de son rostro, dia y any.

Item determinam q(ue) ningun Mestre de Gramática permeta student algu en sa aula si es per la primera, sens Matrícula, si per la segona, sens Matricula, ni sens fee del examen. Lo mateix se deu observar per la tercera. Tot deu constar ab escrit.

Item se ordena q(ue) ningun Catedratic de Filosofia admita student algu en sa aula sens fee de sa suficiencia en Grammatica, y Matrícula. Si acas algu es admés sens estos instruments no gaudirá dels privilegis de dita Universitat.

Si acas algun student ha estudiat Grammatica en altre Universitat deu portar fee de sa suficiencia en la Grammatica y la Matrícula de aquesta Universitat la qual vista sia además á estudiar facultats majors.

Pera los students q(ue) auran de estudiar Teologia, se determina lo primer q(ue) ningú sia admés á estudiar-la q(ue) primer no fassa fee de haver oit el curs de Filosofia, cumplidament en esta, o altre Universitat.

Tots los Theolechs han de probar son curs cada any ab lo Cathedratic de Teologia Moral * ab pensio de oirla ab ell, y de pagar un sou de la fee, per cada any.

Determinas tambe, q(ue) ningun student se passege per las aulas ni cride en ellas, perq(ue) no sia impediment per escriurer, als demes, ni al Mestre pera dictar.

Tots los licenciados deuen assistir als actes de la Universitat, y Conclusions, exceptuats los Grammatichs.

Ningun licenciado se atreuesca á entrar ab armes en la Universitat.

De la Matrícula

El Retor deu tenir un llibre aont se scriuran tots los students, q(ue) entraran á oir a la Universitat, patria y edat, y quina facultat houent, o volen oir.

Tots los students de catorsse anys en amunt han de prestar iurament de obediencia al Retor, los que no teren la edat de catorsse anys juraranla quant los tingan.

Item se determina q(ue) el Retor aya de fer fee ab escrit del dia y any en q(ue) entran á oyr y pagara desta fee cada student un sou al R(eto)r. El student q(ue) no estara en dit llibre de las Matrículas no gaudira dels privilegis y essemptions de la Universitat.

De las ferias

* Començara(n) los estudis en Grammatica y Filosofia: en 8 de Setembre, en Theologia en 5 de Octubre. En Grammatica acabaran á 22 de Agost, en Filosofia y Theologia en 24 de Juny.

Vacaran los dias seguens: (1)

De los Concurssos en las Cath(edra)s

Publicaransse los edictes señalaranse el día del Concur, y vists los Competidors se proceira al acte dest modo: si los Competidors son Theolechs pera Theologia, se p(ro)possaran Conclussions theologicas, las quals hauran de sustentar cada hu dels Theolechs y defenssarlas. Despres los senyalara punts el Retor de lo q(ue) hauran de llegir. Y sels determinara de temps pera lleguir 24 horas. Dura la explicacio dels punts una hora, o mitja. Lo mateix se fara en lo Concurssos de Filosofia y Grammatica, exceptuat lo de las Conclussions.

Tots los competidors aurans de ser graduats en esta o altre Universsitat aprovada o, auran de haver oit lo competent: que se requereix pera aquella facultat en esta o, altre universitat aprovada, de lo qual haurant de fer fee ab instrmens publichs * eximeixense los Religiosos per lo qual bastara el tenir algun grau en esta o altre Universsitat aprobada, y lliissensia de son superior per la primera vegada.

Dels Graus

Qual se vol q(ue) vulga el Grau de Bachiller en Filosofia, ha de provar ab lo llibre de las matriculas q(ue) el Retor porta, q(ue) es del numero dels matriclats desta Universsitat.

Item ha de haver oit al meinx dos anys entre Llogica y Fisica, en esta, o altre Universsitat aprovada de lo qual ha de fer fee, o per son Mestre, o en escrit.

Item avants de concedirsseli lo grau, se li senyalaran dos capitols del Filosof sobre e's quals fara lliisso, un de llogica, y altre de Filosofia. Dels quals tindra Conclussions, y se li argumentará, després se votará si es habil pera el Grau, o no. El que demanara lo Grau de D(octo)r en Filosofia ha de probar primer com te lo Grau de Bachiller de dita facultat.

(1) Aquí en el originol hi ha un blanch que agafa set ó vnyt ratllas.

Item aura de tenir unas Conclusions de Filosofia publicas, ab modestia, y las defenssara ab erudicio, per las quals se veura si es digne per lo grau q(ue) demana. Despres el R(ecto)r o Cancellor li senyalara nn lloc de llogica y Filosofia sobre el qual farà lliçó y publicament lo interpretara. Y finalment tornara a tenir Conclusions sobre el mateix lloc, argüiranle los Doctors per asso senyalats, votaran sobre sa suficiencia, y si es habil li donara lo R(ecto)r o Cancellor lo grau.

El q(ue) demanara lo grau de Bachiller en Teulugia, provará lo primer q(ue) es del numero dels matriculats desta Universitat. Item q(ue) ha obtingut lo grau de Bachiller en Filosofia, y q(ue) ha oit á algun dels Cathedratichs de Teulugia per espai de tres anys Item haurá de tenir de antemá, unas Conclusiones en Teulugia. Y despres se li senyaran dos punts de las distincions del Mestre, el primer será, del primer o segon llibre, y el segon, sera del tercer ó quart. Dels quals despres tindra Conclusiones, se li argumentara, y votaran sa suficiencia.

El q(ue) voldra conseguir el grau de D(octo)r en Teulugia, haura de fer fee com te lo grau de Bachiller en la mateixa Universitat. Item ha de fer fee com ha oit publicament quatre anys de Teulugia. Item aura de tenir dos vegadas Conclusions. Las primeras serán de Teulugia expositiva, del llye que voldrá, y las segonas de Teulugia scolastica. de tots los quatre llibres del Mestre de las sentencias.

Item pera llegir se li senyalaran dos capitols, ó distincions del Mestre la primera lliço sobre el primer punt ha de durar una hora, la segona mitja, y despres sustentara Conclusions de una y altre distincio, y votada sa suficiencia se li concedira lo grau.

Item se ordena q(ue) qualsevol q(ue) demane lo grau en esta Universitat, y no ha oit en ella ha de provar q(ue) ha oit lo q(ue) legitimament se demana per aquell grau, en Universitat aprovada.

* Item q(ue) la suma del diner q(ue) se gasta para los graus, si es foraster so es á estudiat en altre Universitat encara q(ue) aprovada, aya de ser plata, si ha estudiat en esta basta, q(ue) sia velló.

Item sn determina q(ue) para lo Bachillerat de Filosofia se aya de pagar por lo de Teulugia
Por lo Doctorat de Filosofia per lo de Teulugia
(1)

(1) Iguals blancha corresponen en el original.

De la agregació en lo Colegi dels DD.*

No se admeta ningú al Colegi dels DD.^{rs} desta Universitat, q(ue) no sia graduat Doctor en universitat aprovada.

Item q(ue) el que se admitira al Colegi dels Doctors, ha de pagar la meitat de la suma q(ue) costa lo grau de la facultat, a q(ue) se agrega, y pagara en moneda de plata.

De la excelencia dels graus

El q(ue) esta graduat en esta Universitat preceira sempre, al q(ue) es graduat en altre Universitat, sino es q(ue) sia agregat a ella. Si acas el graduat en altre Universitat es persona Il(ustre) se li donará el lloch q(ue) al Retor li sera ben vist.

Si algun Religios Doctorat en esta Universitat, es Provincial preceira á tots los Doctors de la Universitat excepto hu, q(ue) será el mes antich de tots, el qual tindrà el primer Vot en los Consells y el primer argument en las Conclusions, al qual seguirá en tot lo Provincial. La antiguitat del grau se computara la dignitat.

Si algun Religios, o, Sacerdot, o persona Il(ustre) no graduada assistirá als actes de la Universidad se li donara lo lloch, a la presidencia del Retor ben vist.

Determinam també, q(ue) la preminencia, y primacia dels graus se deu en primer lloch al D(ector) en Theologia, el segon als DD.^s de Dret Cannonich y Pontifici; El tercer als DD.^s de Dret Civil. Lo quart als DD.^s de Medicina. Lo quint al DD.^s de Filosofia.

Del modo y ordre q(ue) se han de llegir las Cath(edras)

* Las Cathedras se ordenaran dest modo; De set á vuit se llegira la Catedra q(ue) te per salari 80 li . La qual se determina sia de prima, y volem q(ue) en ella se llesca(n) tant solament aquellas materias scolasticas q(ue) tocan y pertanyen á la primera y 2.ª part de S. Thomas.

De vuit á nou la Catedra q(ue) te sinquanta lliuras de salari y volem q(ue) en ella se expliq(ue) la sagrada scriptura.

De nou fins a deu se determina q(ue) se llesca la Catreda q(ue) te 30 li de salari y volem q(ue) en ella nos llesca altre cosa sino Summas morals, o cassos de conciencia, y se determina q(ue) en ella ajan de provar son curs theológich tots los estudiants theó-

lechs, cada any, com se ha dit en altre part. Pero per quant en lo temps de Quaresma es un poch desacomodada dita hora, ha aparegut el mudarla en dit temps de quatre á cinc.

De dos a tres se llegira aquella Cadira, q(ue) se li senyala pera son salari 60 ^u y volem q(ue) nos llegescan sino aquellas materias scolasticas q(ue) tocan a la segona, segona, de S. Th(omas) y esta se dira Catedra de Vespras.

De tres á quatre determinam se llegesca aquella Catedra q(ue) te de salari sinquanta lliures, y volem q(ue) en ella nos llegescan altres materias sino tant solament aquellas scolasticas q(ue) tracta S. Th(oma)s en la 3. part. (1).

Del modo de tenir las Conclusions

En qualsevol semana ha de haver unas Conclusions, ab aquest ordre: Del dia de la natiuitat de N. S.^a, fins al dia de la Nativitat de Christo Senyor (Nost)re las primeras Conclusions de la primera semana seran de termens, y llogica, las segonas en la segona semana de Llogica y Física, ab tal disposició q(ue) llogichs y fisichs tingan de q(ue) argumentar.

Del dia de la Epiphania del Señor en auant se tindrán dest modo, en la primera semana presidirá el Sumulista ó Filosof, Eumolísticas ó Filosoficas, en la segona el Cathedratic de prima de Teulugia pressidira unas altres de Teulugia. En la tercera semana seran de Filosofia segons se seguira lo turn y en la 4. semana tindrà unas altres de Teulugia lo Cathedratic de Vespras y aixis los demes alternatiuament.

Determinas tambe q(ue) los Gramatichs tingan també sas Conclusions cada semana de Gramatica dest modo: senyalara el M(est)re de Gramatica un de sos dexeptes el qual pujara en la Cathedra, y los demes dexeptes li demanara cada hu dos, o tres oracions, dos preterits, dos generos, y li fara declinar varis noms tots junts.

En la segona seran las Conclusions de las reglas de la construcció del casos q(ue) demanan los Verbs, y varias construccions de repente en varis llochs de Cicero, en la tercera sera(n) de varias reglas de Rethorica, y fer una oració per varias frasses.

Determinas tambe, q(ue) quant en las Conclusions

(1). Tots els blanchs d'aquest paragraf se troban en els iguals llochs del original.

falte el R(ecto)r, o Conceller, q(ue) el D(octo)r mes antich en la facultad theologica regesca el acte, sian de Filosofia ó Theulugia encare q(ue) no sia graduat en filosofia.

Item determinam q(ue) en qualsevulga Conclusions publicas, o privadas de Filosofia o de Teulugia, q(ue) tinga el primer argument el Il(ustr)e Capítol si es; el segon el D(octo)r mes antich de la Ciutat, el tercer un religios segons sa antiguitat lo 4.^r un altre D(octo)r o del Il(ustr)e Capítol, o del cos de la Universitat.

**De las gracias y privilegis dels Matriculats
en esta Universitat**

Determinam lo primer q(ue) cada any se ajan de graduar dos estudiants del matriculats y cursans en esta Universitat de la forma y manera dalt mencionada, de franch hu en Filosofia y altre en Teulugia.

Item q(ue) el q(ue) se ha de graduar en Filosofia, á de ser admes pera dit grau per vots secrets lo qual lo votaran los dos Catedratichs de Filosofia, el de prima, y Vespras de Teulugia, scolastica y el de moral.

Item q(ue) el Catedratic q(ue) llegeix filosofia aquell any li tocará la proposta dels mes habils, y sols ne senyalará quatre y el q(ue) tindrà mes vots eix será admes en lo grau de filosofia per aquel any.

Item q(ue) al D(octo)r filosof tocará el fer lo informe veridich de tot aquest acte al R(ecto)r y Canceller, lo mateix se fara ab lo estudiant teolech, salvo q(ue) la elecció tocara als sinch Catedratichs de Teulugia, y la propuesta al Cathedratic de prima, y el informe al Cathedratic de Moral.

Item lo segon se determina, q(ue) qualsevol D(octo)r q(ue) aya curssat en esta Universitat, y graduat en ella pot de franc graduar un de sos fills, q(ue) aya tambe curssat en dita Universitat en qualsevol facultat.

Item q(ue) si D(octo)r es Presbítero pot tambe graduar de franch un de sos nebots si te las circunstancias dalt mencionadas.

Item q(ue) el fill aixis graduantlo deu ser llegítim, y natural, lo mateix se enten del nebot.

* Item q(ue) a ningun altre toca el veurer de las causas dels Licenciados, si estan Matriculats, sino sols al Rector, o, de llicencia, y permís del Rector.»

Per la copia y anotació

JOAN B.^{ta} TORROELLA.